

Parlamentarny Zespół do Spraw Osób Starszych

Sprawozdanie z debaty 29 kwietnia 2009 r. na temat potrzeb osób starszych

Parlamentarny Zespół do Spraw Osób Starszych we współpracy z kilkoma i organizacjami działającymi na rzecz seniorów zorganizował w dniu 29 kwietnia 2009 r. w Gmachu Senatu debatę poświęconą potrzebom osób starszych. Debata była elementem programu WŁĄCZwiek.

Na wstępie przewodniczący, senator Mieczysław Augustyn poinformował uczestników debaty o dotychczasowych rezultatach prac zespołu.

W sferze legislacyjnej Parlamentarny Zespół ds. Osób Starszych skutecznie zainicjował zmianę ustawy o samorządzie gminnym prowadzącą do powstania gminnych rad seniorów. Odpowiednia inicjatywa senacka jest już przedmiotem prac organów Izby.

Dążąc do wzmocnienia bezpieczeństwa materialnego seniorów zespół we współpracy z Ministerstwem Finansów i Związkiem Banków Polskich prowadzi prace nad wprowadzeniem w Polsce tzw. odwróconego kredytu hipotecznego.

Prace Zespołu wspiera Grupa Robocza do prac nad ubezpieczeniem ryzyka od niesamodzielności. Przewodniczący zespołu poinformował także uczestników debaty, że tylko w trzech parlamentach: niemieckim, austriackim i polskim utworzone zostały zespoły parlamentarne zajmujące się osobami starszymi.

Po wprowadzeniu senatora Mieczysława Augustyna, zaproszeni goście dokonali prezentacji multimedialnych, o których poniżej w skrócie.

W pierwszej kolejności Pani Halina Potocka reprezentująca *Age Platform* zaprezentowała program WŁĄCZwiek. Zrelacjonowała zasadnicze przedsięwzięcia: publiczne debaty o potrzebach osób starszych, Strategie Społeczne w Unii Europejskiej, Europejski Dzień Solidarności Międzypokoleniowej.

Projekt WŁĄCZwiek jest częścią europejskiego procesu koordynacji polityk społecznych w ramach tzw. Otwartej Metody Koordynacji. Celem ogólnym programu jest wzmacnianie spójności społecznej na poziomie krajowym, oczekiwanym zaś efektem jest zwiększenie świadomości obywateli w obszarze spójności społecznej, przy czynnym udziale osób doświadczających ubóstwa oraz wykluczenia społecznego.

Pani prof. Barbara Szatur – Jaworska, przewodnicząca zespołu ekspertów ds. osób starszych Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, omówiła zagadnienie społecznego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym w Polsce, przedstawiła też analizę i rekomendacje niezbędnych działań w tym zakresie. Ilustrując przykładami problematykę wykluczenia Pani Profesor zauważyła m.in., że każda grupa wiekowa ma formalne prawo do studiów stacjonarnych na wyższej uczelni, ale i tak obyczajowa determinanta przesądza o tym, że osoby starsze nie bywają studentami.

Na przekór temu obyczajowi dotyczącemu uczelni "klasycznych" od kilku lat odnotowuje się dynamiczny rozwój Uniwersytetów Trzeciego Wieku. To jednak wyjątkowa tendencja. Badania Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego z 2000 r. wykazały, że zaledwie 14% osób starszych należało do jakiejś organizacji a tylko 1,4% zasiadało we władzach organizacji społecznych. Uczestnictwo w życiu publicznym osób starszych jest zatem niewspółmierne małe w stosunku do ich liczebności (udziału w całej populacji).

Pani Profesor wskazała, że uczestnictwo seniorów w szeroko rozumianej sferze publicznej jest niezadowolające, a ograniczenie uczestnictwa seniorów w tej sferze nie wynika z barier formalnych. Tym, co wymaga zmian, są społeczne postawy samych ludzi starszych i przedstawicieli młodszych pokoleń, a w szczególności przedstawicieli zawodów i kręgów opiniotwórczych. Z tych względów, jako skuteczne narzędzia zmiany niekorzystnych tendencji, należy upowszechniać ideę lokalnych i regionalnych rad seniorów oraz tworzyć zachęty do tworzenia Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Zastępca Dyrektora Biura Polityki Społecznej Urzędu m. st. Warszawy Pani Teresa Sierawska zaprezentowała założenia programu *Warszawa - miasto przyjazne seniorom*. Celem programu jest aktywizacja i integracja społeczna warszawskich seniorów, wykorzystanie ich wiedzy i doświadczenia, przeciwdziałanie izolacji społecznej i marginalizacji, podejmowanie działań interdyscyplinarnych i innowacyjnych odpowiadających na potrzeby seniorów. Wśród planowanych działań zwraca uwagę uruchomienie kampanii społecznej „Warszawa przyjazna seniorom” z udziałem mediów, prowadzenie szkoleń dla wolontariuszy oraz organizowanie seminariów i konferencji na temat seniorów i z seniorami.

Pani Wiesława Przybysz – Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego przedstawiła główne założenia wojewódzkiego programu na rzecz osób starszych na lata 2009 - 2013. Wojewódzki program na rzecz osób starszych na lata 2009 – 2013 na Warmii i Mazurach powstał w oparciu o badania naukowe wykonane przez zespół Katedry Pedagogiki Społecznej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego pod kierunkiem prof. dr hab. Ewy Kantowicz oraz Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego. Misją programu jest poprawa jakości życia i funkcjonowania osób starszych oraz kształtowanie pozytywnego obrazu w świadomości społecznej, współpraca międzypokoleniowa i rzecznictwo interesów. Program zakłada 4 obszary wsparcia. Obszar I to zdrowie, profilaktyka, służba zdrowia. Obszar II to system wsparcia - infrastruktura i usługi socjalne. Obszar III to aktywność, zainteresowania i potrzeby duchowe osób starszych a obszar IV dotyczy wizerunku osoby starszej w społeczeństwie. Zakres realizacji działań ujętych w programie uzależniony będzie od wielkości środków finansowych przekazanych przez samorząd województwa, samorządy powiatów i gmin oraz środków przeznaczonych na te cele przez organizacje pozarządowe.

Dr Paweł Kubicki reprezentujący Polskie Towarzystwo Gerontologiczne omówił problem osamotnienia osób starszych. Osamotnienie definiowane jako psychiczny aspekt samotności lub poczucie niemożności bycia zrozumianym przez innych dotyka coraz większej liczby osób starszych. Ponieważ większość osób starszych chce jak najdłużej mieszkać samodzielnie we własnym domu, konieczne będzie podejmowanie odpowiednich działań na lokalnym poziomie. Działania powinny koncentrować się na dostosowaniu

środowiska zewnętrznego (np. poprzez adaptację mieszkań dla potrzeb osób starszych, pośrednictwo w wymianie mieszkań, zwiększenie liczby autobusów niskopodłogowych w miastach), wsparciu dla sieci nieformalnych (np. pomoc sąsiedzka, kluby seniora) czy pomocy dla osób „przykutych do łóżka” (np. opieka domowa, dostęp do telemedycyny).

Pani Hanna Nowakowska zaprezentowała zestaw narzędzi *Toolkit* stworzony, aby dostarczyć organizacjom seniorskim oraz innym zainteresowanym uczestnikom sugestii i wskazówek niezbędnych do planowania i organizacji spotkań ze osobami starszymi. Zawartość i zasady *Toolkit*'u oparto na badaniach prowadzonych przez Brytyjską Koalicję Przeciwko Ubóstwu w 2004 r. *Toolkit* jest przewodnikiem obrazującym, w jaki sposób należy organizować spotkania ze osobami starszymi lub osobami doświadczającymi ubóstwa lub wykluczenia.

Debata zorganizowana w Senacie została uznana przez jej uczestników za ważną i cenną możliwość wymiany doświadczeń i ustalenia zasadniczych celów dalszych działań. Prezentowane wyniki badań zobiektywizowały ustalenia opierające się na codziennym doświadczeniu generacji 50+; że dotyczącej znacznej grupy jej członków wykluczenie ma źródło głównie w bezpodstawnych stereotypach będących niekiedy ubocznym skutkiem mody lub reklamy. Że wykluczeniu generacji 50+ można i należy przeciwdziałać i że najwięcej zależy tu od aktywności samych zainteresowanych. Aktywizacji środowisk osób starszych chce też sprzyjać swoimi posunięciami Parlamentarny Zespół ds. Osób Starszych, organizujący tę konferencję, i może – jak się okazało – liczyć na pełne poparcie i ścisłą współpracę struktur pozarządowych oraz jednostek organizacyjnych administracji publicznej, współorganizujących to spotkanie oraz aktywnie w nim uczestniczących.

Nie stać Polski na tolerowanie takiego stanu rzeczy, w którym potencjał wiedzy, doświadczenia i rozważań osób starszych nie byłby wykorzystywany w interesie całego społeczeństwa.

Akceptował
Przewodniczący Zespołu
Senator
Mieczysław Augustyn

